

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyň JUDr. Dany Černé a JUDr. Naděždy Treschlové ve věci žalobce: **J V**, bytem, zast.: JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem se sídlem v Praze 5, Symfonická 1496/9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o přezkoumání rozhodnutí orgánu veřejné správy, k žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 16.1.2012, čj. OSZ-74258-1/V-Že-2012,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí ministra vnitra ze dne 16.1.2012, čj. OSZ-74258-1/V-Že-2012, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 12.342,- Kč k rukám JUDr. Lubomíra Müllera, advokáta, do jednoho (1) měsíce od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

Žalobce napadl ve výroku uvedené rozhodnutí ministra vnitra, kterým byl zamítnut jeho rozklad proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8.4.2015, čj. OSZ-74258-2/M-Mš-2015, jímž bylo zastaveno řízení o žádosti žalobce ze dne 12.3.2015 o vydání nového rozhodnutí ve věci podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., o poskytnutí jednorázového příspěvku ke zmírnění

některých křivd způsobených komunistickým režimem, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „nařízení vlády č. 135/2009 Sb.“).

Žalobce napadl rozhodnutí v celém rozsahu a domáhal se jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. V žalobě vznášel tyto žalobní body. Poukázal na skutečnost, že původně žádost podal, tato žádost byla zamítnuta rozhodnutím žalovaného ze dne 16.1.2012, podle jeho názoru toto rozhodnutí bylo vadné, byť proti němu nepodal žalobce opravný prostředek, a proto mělo být zrušeno. Ohledně vadnosti tohoto původního rozhodnutí žalobce poukázal na rozhodovací praxi správního soudu. K napadenému správnímu aktu uvádí, že žalovaný cituje z komentáře ke správnímu řádu, který je soukromou knihou. Podle jeho názoru by mělo být vycházeno z názorů, které postupně formuloval Ústavní soud v rozhodování o různých odškodňovacích zákonech. Nesouhlasil s argumentací žalovaného rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 28.2.2014, čj. 10 Ad 26/2013-23, neboť skutkově byla situace, kterou soud posuzoval jiná – v této jiné věci šlo o skutečnost, že žalobce nebyl u PTP ve službě po dobu delší než jeden rok. Předmětem této žaloby je však náhrada podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. v původním znění, což je skutkově jiný případ.

Žalovaný s podanou žalobou nesouhlasil a navrhoval její zamítnutí jako nedůvodné, přičemž uváděl obdobné skutečnosti, jako v žalobou napadeném rozhodnutí. Ohledně shora zmíněného rozsudku zdejšího soudu uváděl, že jej použil na obecnou argumentaci ohledně aplikace právní normy ve znění účinném ke dni podání žádosti.

K vyjádření žalovaného podal žalobce repliku, v níž setrval na svém právním názoru a poukázal na rozsudek zdejšího soudu ze dne 23.11.2015, čj. 4 Ad 16/2015-23-32.

Z předloženého správního spisu jsou patrné tyto pro posouzení důvodnosti podané žaloby podstatné skutečnosti.

Žalobce podal dne 18.11.2011 žalovanému žádost o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. O této žádosti rozhodl žalovaný rozhodnutím ze dne 16.1.2012, čj. OSZ_74258/1/V-Že-2012 tak, že jednorázový příspěvek nepřiznal. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 4.2.2012. Důvod nepřiznání nároku byl ten, že žalobce vykonával od 30.10.1953 do 31.12.1954 vojenskou službu u PTP, tuto dobu nelze považovat za dobu nezákonného zbavení osobní svobody.

Další žádost žalobce podal dne 16.3.2015, přičemž v ní argumentoval rozsudky zdejšího soudu týkající se výkladu podmínek pro přiznání nároku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. O této žádosti žalovaný rozhodl usnesením ze dne 8.4.2015, čj. OSZ-74258-2/M-Mš-2015, tak, že řízení podle ust. § 102 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zastavil. V odůvodnění mj. uvedl, že pokud správní soudy posléze dospěly k závěru, že odškodnění náleželo i v jiných případech, byla přijata novela nařízení vlády č. 135/2009 Sb., která stanovila rovné procesní podmínky pro všechny osoby, které nárok splňují, a která zároveň stanovila lhůtu pro podání nové žádosti.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce rozklad, který byl zamítnut napadeným správním rozhodnutím. V odůvodnění je mj. uvedeno, že žalobce nesplňuje podmínky pro přiznání jednorázového příspěvku podle platného a účinného znění nařízení vlády č. 135/2009 Sb., neboť v novém řízení se postupuje podle právní úpravy platné a účinné v době nového řízení, nikoliv podle právní úpravy platné a účinné v době řízení původního (žalovaný odkazuje na komentář ke správnímu řádu, autor Josef Vedral, II. vydání, Praha 2012, str.

893). Tuto skutečnost pak potvrdil Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 28.2.2014, čj. 10 Ad 26/2013-23-26, který byl následně potvrzen Nejvyšším správním soudem. Žalobce zmeškal lhůtu podle ust. § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. a zmeškání této prekluzivní lhůty nelze prominout.

Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházející přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu (ust. § 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s.ř.s.“), a o důvodnosti podané žaloby uvážil takto.

V této souvislosti soud uvádí, že se plně ztotožňuje s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23.11.2015, čj. 8 Ad 16/2015-23-32, na nějž odkazuje a z nějž čerpá své právní hodnocení i v této věci, když věci jsou skutkově téměř totožné (v řízení jde o rozhodnutí, jímž bylo zastaveno správní řízení o vydání nového rozhodnutí ve věci nařízení vlády č. 135/2009 Sb., řízení bylo zastaveno z důvodu pozdního podání nové žádosti, předchozí správní řízení bylo ukončeno rozhodnutím ve věci samé o neposkytnutí jednorázového příspěvku z důvodu nesplnění podmínek podle tehdy účinného znění nařízení vlády č. 135/2009 Sb.). Soudu je známo, že v tomto soudním řízení podal žalovaný kasační stížnost proti tomuto rozsudku, o níž zatím Nejvyšší správní soud ke dni vydání tohoto rozsudku nerozhodl, nicméně tato skutečnost podle názoru soudu nebrání soudu ve věci samé rozhodnout.

Podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném do 5. 3. 2013: *„státní občané České republiky, kterým byl přiznán nárok na odškodnění podle § 23 odst. 1 písm. a) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, a dále státní občané České republiky, kterým byl přiznán nárok na odškodnění za nezákonné zbavení osobní svobody v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989 podle jiných právních předpisů, mají nárok na poskytnutí jednorázového příspěvku jako náhrady mzdy za dovolenou, na kterou by jim vznikl nárok, pokud by byli v řádném pracovním poměru.“*

Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném do 5. 3. 2013: *„o nároku na výplatu příspěvku rozhoduje Ministerstvo vnitra na základě písemné žádosti osoby uvedené v § 1 odst. 1, která k žádosti připojí doklady osvědčující její nárok. Žádost lze podat nejpozději do 31. prosince 2011, jinak nárok na výplatu příspěvku zaniká.“*

Podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném od 6. 3. 2013: *„státní občané České republiky, kterým byl přiznán nárok na odškodnění podle § 23 odst. 1 písm. a) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, a dále státní občané České republiky, kterým byl přiznán nárok na odškodnění za nezákonné zbavení osobní svobody v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989 podle jiných právních předpisů, mají nárok na poskytnutí jednorázového příspěvku jako náhrady mzdy za dovolenou, na kterou by jim vznikl nárok, pokud by byli v řádném pracovním poměru.“*

Podle § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném od 6. 3. 2013: *„nárok na poskytnutí příspěvku mají rovněž státní občané České republiky, kteří byli zařazeni do silničních praporů ženijního vojska, pomocných technických praporů a vojenských báňských oddílů (dále jen „vojenský tábor nucených prací“), uvedení v § 18 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákona č. 267/1992 Sb. a zákona č. 78/1998 Sb., pokud jim byl za zařazení ve vojenském táboře nucených prací přiznán zvláštní příspěvek k důchodu²⁾ nebo nárok na odškodnění podle jiného právního předpisu vydaného k*

provedení § 8 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, ve znění zákona č. 220/2011 Sb.“.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2015, č. j. 2 As 27/2015 – 26: „*I. Nárok na příspěvek oprávněné osoby podle § 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. zaniká smrtí oprávněné osoby. II. Vdovy po příslušnících PTP, kteří zemřeli před vydáním nařízení vlády č. 51/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 135/2009 Sb., a kteří žádost o příspěvek nepodali, nemohou podat novou žádost o příspěvek, neboť nárok na příspěvek zanikl smrtí oprávněné osoby. III. Vdovy po těch oprávněných osobách, jejichž žádosti byly v minulosti zamítnuty, v případě opětovné žádosti neuplatňují nový nárok. Mají právo domáhat se pouze toho, co mělo být přiznáno jejich manželům, jejichž nárok byl řádně uplatněn dříve, než zanikl smrtí oprávněné osoby (k § 3 nařízení vlády č. 135/2009 Sb.)“.*

Podle § 2 odst. 1, 2 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění platném od 6. 3. 2013: „*o nároku na výplatu příspěvku rozhoduje Ministerstvo vnitra na základě písemné žádosti osoby uvedené v § 1 odst. 1, která k žádosti připojí doklady osvědčující její nárok. Žádost lze podat nejpozději do 31. prosince 2011, jinak nárok na výplatu příspěvku zaniká (odst. 1) O nároku na výplatu příspěvku rozhoduje Ministerstvo vnitra na základě písemné žádosti osoby uvedené v § 1 odst. 2, která k žádosti připojí doklady osvědčující její nárok. Žádost lze podat nejpozději do 31. prosince 2013, jinak nárok na výplatu příspěvku zaniká (odst. 2).“.*

Podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. června 2013, čj. 11 Ad 1/2012-59, nařízení vlády č. 135/2009 Sb. lze vykládat tak, že i v případech osob, zařazených do vojenských táborů nucených prací, resp. PTP, z důvodu politické perzekuce a nucených vykonávat práci, k níž byly tyto útvary přiděleny, je naplněn pojem „nezákonné zbavení osobní svobody“, neboť nešlo o výkon základní vojenské služby podle zákona č. 92/1949 Sb., branného zákona.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. července 2014, č. j. 6 As 123/2014 – 15, řízení o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. je osvobozeno od soudního poplatku podle § 11 odst. 2 písm. k) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, neboť účelem daného nařízení vlády je náhrada (některých aspektů) škody způsobené protiprávním povoláním do PTP, které bylo zrušeno zákonem o mimosoudních rehabilitacích.

Ze správního spisu soud ověřil, že žalobce podal dne 18.11.2011 žádost o poskytnutí jednorázového příspěvku podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 135/2009 Sb. a přiložil k ní potvrzení vojenské správy pro žadatele o mimosoudní rehabilitaci ze dne 11.9.1997, podle kterých žalobce byl zařazen u PTP v době od 31. 10. 1953 do 31. 12. 1954, a oznámení České správy sociálního zabezpečení o zvýšení zvláštního příspěvku k důchodu, který byl přiznán na základě zákona č. 357/2005 Sb.

Podle § 96 odst. 1 správního řádu: „*usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci.“.*

Rozhodnutí Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 16.1.2012, č. j. OSZ-74258-1/V-Že-2012, z důvodu nepodání rozkladu nabylo právní moci dne 4.2.2012. Dne 16.3.2015 podal právní zástupce žalobce žádost o vydání nového rozhodnutí ve věci, která

byla zastavena prvostupňovým správním rozhodnutím. Tento právní závěr žalovaného by bylo lze podle názoru Městského soudu v Praze zásadně považovat za právně relevantní, když soud obecně souhlasí s žalovaným uváděným právním názorem v rozsudku zdejšího soudu ze dne 28.2.2014, čj. 10 Ad 26/2013-23-26, že při řízení o nové žádosti je nutné vycházet z té účinné právní úpravy, která tu je v době rozhodování o této žádosti. Tento právní názor však podle názoru soudu nelze využít a aplikovat ve věci této, a to z těchto důvodů.

V dané věci se jedná o případ hodný zvláštního zřetele, jak koneckonců vyplývá i z nálezu Ústavního soudu I. ÚS 819/15, podle něhož nároky jednotlivců, kteří v době nesvobody odmítli z důvodu náboženského či obdobného přesvědčení nastoupit vojenskou službu, a byli proto v době nesvobody nespravedlivě odsouzeni a uvězněni, které byly vzneseny před vydáním stanoviska pléna sp. zn. Pl.ÚS-st. 39/14 ze dne 25. 11. 2014 (297/2014 Sb.), je třeba brát stejně vážně jako ty, které byly před vydáním stanoviska i rozhodnuty, a to i z hlediska výše odškodnění.

Z obsahu správního spisu vyplývá, že rozhodnutí Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 16.1.2012, z důvodu nepodání rozkladu nabylo právní moci dne 4.2.2012.

Z obsahu spisového materiálu vyplývá, že žalobce dne 18.11.2011 požádal o poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., které bylo vydáno s odkazem na ustanovení § 8 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Podle § 1 odst. 1 písm. d) tohoto zákona používal komunistický režim k persekuci občanů všech mocenských nástrojů, a to zejména mj. je povolával k výkonu vojenské služby v pomocných technických praporech a technických praporech na neomezenou dobu. Je tedy zřejmé, že zákon, k jehož provedení bylo nařízení vlády vydáno, staví výkon vojenské služby v pomocných technických praporech a technických praporech zcela na roveň, nečiní mezi nimi žádný rozdíl.

Právní úprava nápravy krivd způsobených komunistickým režimem stran vymezení nároků různých skupin postižených osob není vzájemně provázaná, vykazuje absenci systémových vazeb v zákonech a podzákonných předpisech a terminologickou nepřesnost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 4/2006-32, č. j. 4 Ads 10/2006-75), kterou lze vysledovat i ze shora uvedených ustanovení pokud jde o užití termínu „nezákonné/či neoprávněné omezení osobní svobody“, resp. „nezákonné zbavení osobní svobody“ nebo „neoprávněné zbavení osobní svobody“; z ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 357/ 2005 Sb., věta třetí plyne, že „nezákonným zbavením osobní svobody“ se rozumí výkon trestu či vazby (rehabilitace dle § 5 odst. 1 písm. c) bod 1., ale i druhý způsob vymezený v bodě 2. následně, tj. zařazení ve vojenském táboře nucených prací. V této souvislosti je třeba poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. srpna 2007 č. j. 4 Ads 23/2007-37, ve kterém Nejvyšší správní soud konstatoval, že je možno připustit, že výkon vojenské služby u technických praporů byl obdobný režimu ve vojenském táboře nucených prací.

Tento právní názor Nejvyššího správního soudu musel být tedy žalovanému znám již v době rozhodování o žádosti žalobce ze dne 18.11.2011. Z předmětu právní úpravy nařízení vlády č. 135/2009 Sb. je zřejmé, že je jedním z právních předpisů, které lze charakterizovat jako předpisy rehabilitační, když smyslem a cílem rehabilitací je nutno rozumět i náhradu způsobené morální či materiální újmy vzniklé v souvislosti s perzekucemi, mezi něž je nutno zařadit i povolávání tzv. politicky nespolehlivých osob k výkonu vojenské služby v PTP.

Při aplikaci nařízení vlády č. 135/2009 Sb. je tedy nutno vycházet z právních názorů, které opakovaně vyjádřil Ústavní soud v nálezu I. ÚS 2366/07, podle něhož v případě aplikace rehabilitačních předpisů platí, že teleologický přístup k výkladu práva musí převážet nad čistě dogmaticky gramatickým výkladem tak, aby byl v maximální míře naplněn účel rehabilitačních a na ně navazujících předpisů, jímž je zmírnění křivd spáchaných předchozím režimem. Použití analogie nemělo „jakékoliv pohnutky“, nýbrž směřovalo k nalezení materiální spravedlnosti, což je v podmínkách materiálního právního státu základní funkcí justice, na rozdíl od formalistní „subsumpční“ aplikace právních norem. Naopak projevem právního formalismu ba až cynismu - zejména v kontextu snahy o odčinění křivd páchaných předchozím režimem - je to, pokud je jednotlivce sice fakticky uznán za politického vězně, avšak vzápětí je mu toto postavení odňato, neboť nesplňuje podmínky legislativní zkratky „politický vězeň“ podle příslušného zákona.

Podstatou uplatňování veřejné moci v demokratickém právním státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR) je princip dobré víry jednotlivce ve správnost aktů veřejné moci a ochrana dobré víry v nabytá práva konstituovaná akty veřejné moci, ať už v individuálním případě plynou přímo z normativního právního aktu nebo z aktu aplikace práva. V inkriminované věci nelze přehlédnout ani skutečnost, že žalovanému v době rozhodování o žádosti žalobce ze dne 18.11.2011 musel být citovaný nálezný Ústavního soudu znám, a přesto nepřijal jeho právní závěry. Za této situace je potom nutno spatřovat žalobou napadené rozhodnutí v rozporu se zákonem a contra bonos mores.

Městský soud v Praze v intencích závěrů nálezů Ústavního soudu I. ÚS 2366/07, včetně dalších rozhodnutí, jichž se žalobce dovolává (I. ÚS 712/05, II. ÚS 187/2000 atd.) proto vychází z toho, že v případě aplikace rehabilitačních předpisů platí, že teleologický přístup k výkladu práva musí převážet nad čistě dogmaticky gramatickým výkladem, aby byl v maximální míře naplněn rehabilitační účel předpisů a je třeba pak tyto předpisy interpretovat extenzivně ve prospěch postižených osob. V inkriminované věci tak nemůže obstát tvrzení žalovaného, že žalobce neměl na poskytnutí jednorázového příspěvku podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. před přijetím nařízení vlády č. 51/2013 Sb. nárok.

Podle Ústavy Československé republiky, zákona č. 150/1948 Sb. sice byla práce ve prospěch celku a účast na obraně státu obecnou povinností, jak preambule, tak i podrobná ustanovení Ústavy však garantovala rovnost občanů a osobní svobodu, kterou bylo možno omezit jen na základě zákona (§ 1, § 2). Podle § 34 Obrana státu a jeho lidově demokratického zřízení byla vrcholnou povinností každého občana, služba v lidově demokratické armádě Československé republiky pro každého občana nejvyšší ctí. Každý občan byl povinen účastnit se branné výchovy, konat vojenskou službu a uposlechnout výzvy k obraně státu. Na obranu státu a k její přípravě bylo lze od každého požadovat součinnost a věcné prostředky a ukládat mu omezení i věcná plnění. Podrobnosti (i ve vztahu k úřadům) stanoví zákon. Podle § 38 rovněž jen zákon stanoví, jakým omezením podléhají práva a svobody občanů za války nebo tehdy, dojde-li k událostem ohrožujícím zvýšenou měrou samostatnost, celistvost a jednotu státu, ústavu, republikánskou státní formu a lidově demokratické zřízení anebo veřejný klid a pořádek. Podle branného zákona č. 92/1949 Sb. (§ 1) bylo úkolem československé branné moci bránit svobodu a nezávislost tohoto státu, brannou moc tvořilo vojsko (osoby vojenské, jimiž se rozumí osoby odvedené a které mají služební povinnost) a veřejné ozbrojené sbory, které určí vláda, popř. též veřejné ochranné sbory podle § 46 až 50 tohoto zákona v době mimořádných opatření. Podrobnosti o právních poměrech příslušníků branné moci, způsobu vojenského výcviku a výkonu vojenské služby podle § 3 branného zákona měla upravit v mezích tohoto zákona, vláda, popř. v mezích

vládních nařízení vydaných k jeho provedení ministerstvo národní obrany služebními předpisy (nenáleží-li prezidentovi).

Vznik a existence pomocných technických praporů, jako vojenských pracovních jednotek odporuje ust. § 3 odst. 2 branného zákona, jednak způsobem jejich zřízení a účelem, k němuž byly ustaveny, neboť branný zákon neumožňoval, aby vojenská základní služba probíhala formou pracovního nasazení v hornictví nebo stavebnictví. Pomocné technické prapory ustavené Výnosem ministra národní obrany vznikly formou nepřipustnou a pro účely neslučitelné s branným zákonem stanovenými úkoly branné moci. Nešlo ani o výjimečně možné použití vojáků v činné službě, respektive osob podléhajících branné povinnosti dle § 5 branného zákona, v případě mimořádných opatření za branné pohotovosti státu ve smyslu ust. § 45 a násl. branného zákona. Skutečnost, že zřízení pomocných technických praporů, resp. vojenských pracovních jednotek bylo provedeno v rozporu s platnými předpisy, vyplývá jak z nálezů Ústavního soudu, tak i rozsudků Nejvyššího správního soudu. Nezákonný byl účel jejich zřízení, neboť jak vyplývá ze Směrnice pro vytvoření a činnost útvarových výběrových komisí, č. j. 83 432 Dův.-X.odb.1950, (dále jen „Směrnice“), kterou schválil tehdejší ministr národní obrany JUDr. Alexej Čepička v roce 1950, ukládá tato směrnice k 1. 10. 1950 velitelům všech útvarů úřadu a velitelství zřídit výběrové komise u svého útvaru pro mužstvo nástupního ročníku 1950, přičemž hlavním úkolem těchto výběrových komisí bylo rozřídění příslušníků mužstva útvaru tohoto nástupního ročníku na základě kritéria o jejich politické spolehlivosti a třídního původu, a politicky nespolehlivé vojáky - výslovně označované jako osoby závadné (včetně příslušníků již případně sloužících v 2. roce základní služby) navrhnout do pomocných technických praporů. Osoby politicky nespolehlivé podle uvedené Směrnice byly mimo jiné i osoby dodané do táborů nucených prací (tzn. civilní tábory nucených prací zřízené na základě zákona č. 247/1948 Sb.), osoby odsouzené jako odpůrci režimu a dále mimo jiné například i osoby, které byly po únoru 1948 z politických důvodů vyloučeny ze studia na školách, osoby, které byly po únoru 1948 tzv. „vyakčňeny“ akčními výbory z veřejných funkcí, ale i osoby, které byly majiteli továren nebo podniků či vlastnily pozemky v určitém rozsahu („venkovské boháče“ apod.). Zřízení pomocných technických praporů tak bylo v rozporu i s tehdejším platným ústavním pořádkem a právním řádem, pravým účelem jejich vzniku byla politická perzekuce vůči skupině obyvatelstva, která byla realizována tím, že občané, které stíhala branná povinnost ve smyslu branného zákona, a nastoupili základní vojenskou službou a měli vykonávat tuto službu ve smyslu branného zákona, tuto vojenskou službu – výcvik k obraně vlastni fakticky nevykonávali, ale byli donuceni vykonávat jiné práce, a to i po delší dobu než byla doba základní vojenská služba, popř. v rámci tzv. výjimečných cvičení. Podle Tajného rozkazu ministra národní bezpečnosti z 10. května 1952, který navazoval na rozkaz náměstka ministra národní bezpečnosti ze dne 2. 10. 1952, bylo prováděno nadto i vyhledávání politicky nespolehlivých osob a jejich povolávání na výjimečná cvičení dále pokračovalo i vůči těm, kteří nekonali vojenskou základní službu. Dle Směrnice z 15. 4. 1952 zn. II/2-60 taj. 1952 vše za účelem odstranění z civilního života nespolehlivých osob („z řad bývalé buržoazie a jejich přísluhovačů“) a získání pracovní síly atp. Podle Statutu pro činnost vojenských pracovních jednotek (VPJ) ze srpna 1952 byly pomocné technické prapory (lehké a těžké) zřízeny, aby prací byly převychovány politicky nespolehlivé osoby, jejich práce se využívá ve prospěch vojenské správy popř. v civilním sektoru. Zařazovány do nich byly i mj. politicky nespolehlivé osoby povinné vojenskou základní službou/klasifikace E/, do typu VPJ- pomocných technických praporů těžkých pak byly včleňováni vojáci politicky nespolehliví (kromě instruktorů spolehlivých) a používání vesměs pro důlní práce, politicky nespolehliví konali výcvik pouze beze zbraně.

Způsob zřízení pomocných technických praporů v rozporu se zákonem a účel, za kterým byly zřízeny, vykazuje jednoznačně znaky politické perzekuce, zařazení občanů v nich a nucená práce v nich vykonávaná příslušníky těchto útvarů tak nemůže být, má-li být smyslem a účelem náprava křivd, pokládána za standardní výkon základní vojenské služby dle branného zákona, ale jako nezákonné zbavení osobní svobody (omezení zásadním způsobem), jemuž odpovídal i režim v těchto zařízeních.

Skutečnost, že vznik útvaru PTP neměl oporu v žádném z dobových právních předpisů a jejich řízení bylo v rozporu s Ústavou Československé republiky i branným zákonem č. 92/1949 Sb., stejně tak jako průběh této „služby“ vyplývá i dopisu ministra obrany Alexandra Vondry ze dne 23. 4. 2012 č. j. 328/2012-1140 adresovaného členům Svazu PTP, který odkazuje na již shora uvedené dokumenty s tím, že uvedený Statut neměl charakter ani služebního předpisu, jak to v tehdejší době předpokládal branný zákon. Stran aplikovaného ustanovení nařízení vlády č. 135/2009 Sb. ministr uvedl toliko, že jeho výklad přísluší Ministerstvu vnitra, popř. v rámci správního soudnictví soudu.

Městský soud v Praze proto na základě uvedených skutečností musel dospět k závěru, že je přípustný výklad nařízení vlády č. 135/2009 Sb., že i u příslušníků vojenských táborů nucených prací, resp. PTP, kteří do nich byli zařazení z důvodu politické perzekuce a nucení vykonávat práci, k níž byly tyto útvary přiděleny, je naplněn pojem „nezákonné zbavení osobní svobody“, neboť nešlo o výkon základní vojenské služby dle branného zákona. Je proto nesporné, že žalovaný pochybil, když rozhodoval o žádosti žalobce ze dne 18.11.2011, pochybil opakovaně, když s ohledem na citovanou judikaturu Ústavního soudu, jakož i Nejvyššího správního soudu, nezrušil rozhodnutí Ministerstva vnitra, odbor sociálního zabezpečení, ze dne 16.1.2012, v přezkumném řízení podle § 97 odst. 3 správního řádu, neboť uvedené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy. Konečně žalovaný pochybil i potřetí, když v žalobou napadeném rozhodnutí ze dne tvrdil, že žalobce nesplňuje podmínky pro přiznání jednorázového příspěvku podle platného a účinného znění nařízení vlády č. 135/2009 Sb.

V dané věci tak soud vychází z toho, že příslušné přezkumné řízení podle ust. § 97 odst. 3 správního řádu, měl nařídit z moci úřední (ust. § 94 odst. 1 správního řádu) sám žalovaný, aby nedošlo případně k propadu lhůt podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. v účinném znění, původní správní rozhodnutí zrušit a o věci sám, bez dalšího návrhu, rozhodnout znovu. Pokud tak neučinil, nelze podle názoru soudu tuto skutečnost v této věci klást k tíži žalobce a příslušné správní řízení zastavit z důvodu, že mezitím uplynula lhůta pro podání žádosti.

Žalovaný se při svém rozhodování vůbec neřídil závěry nálezu Ústavního soudu I. ÚS 2366/07, a proto Městský soud v Praze znovu poukazuje na žalobcem namítaný náleze Ústavního soudu I. ÚS 819/15, nároky jednotlivců, kteří v době nesvobody odmítli z důvodu náboženského či obdobného přesvědčení nastoupit vojenskou službu, a byli proto v době nesvobody nespravedlivě odsouzeni a uvězněni, které byly vzneseny před vydáním stanoviska pléna sp. zn. Pl.ÚS-st. 39/14 ze dne 25. 11. 2014 (297/2014 Sb.), je třeba brát stejně vážně jako ty, které byly před vydáním stanoviska i rozhodnuty, a to i z hlediska výše odškodnění. Je proto namístě těm jednotlivcům, kteří své nároky uplatnili před vydáním citovaného stanoviska, přiznat i přiměřené zadostiučinění v penězích, a to ve výši odpovídající tomu, kdyby se na jejich nespravedlivé věznění v době nesvobody skutečně vztahoval článek 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Ani zákonodárce, a tím méně pak soudy, totiž jistě nemohou odškodnit všechna příkoří, která vznikla v době nesvobody. Ovšem

tam, kde již soudní rozhodnutí, byť byla založena na nesprávném výkladu vnitrostátního práva či mezinárodní úmluvy, založila legitimní očekávání poškozených, že právě jim učiněné křivdy se stát rozhodl odškodnit; nemohou soudy tato legitimní očekávání zklamat ve vztahu k poškozeným, kteří své uplatnili nároky dříve, než Ústavní soud uznal chybnost svého dosavadního výkladu.

Městský soud v Praze ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, a proto žalobou napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, odst. 4 soudního řádu správního. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem, který byl v tomto rozsudku vysloven (§ 78 odst. 5 soudního řádu správního).

Ve věci soud rozhodl rozsudkem bez nařízení jednání, neboť účastníci proti takovému postupu neměli ve stanovené lhůtě námitek a jednání k projednání žaloby nebylo nutné, když soud neprováděl další dokazování (ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., podle kterého má účastník, který měl ve věci úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Vzhledem k tomu, že ve věci měl úspěch žalobce, soud mu přiznal náhradu nákladů řízení, která spočívá v odměně za zastupování advokátem podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., a to za tři úkony po 3.100,- Kč a tři režijní paušály po 300,- Kč (převzetí věci, sepsí žaloby, sepsí repliky), a to včetně daně z přidané hodnoty v zákonné výši, neboť advokát je plátcem této daně. Konkrétní vyčíslení nákladů řízení je následovné: Odměna - 3100 Kč x 3 + 21% DPH, režijní paušál - 300 Kč x 3 + 21% DPH, celkové náklady řízení bez vyčíslení DPH : 10200 Kč, DPH 21% : 2142 Kč, celkové náklady řízení s vyčíslením DPH : 12342 Kč.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou (2) týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 11. března 2016

JUDr. Ladislav Hejtmánek, v.r.
předseda senátu

za správnost vyhotovněl:
Simona Štěpinová